

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

תשפ"ד, 2023-2024

תואר: MA
מספר קורס:
12920257 12920247
ד"ר גליה פלוטקין עמרמי
סמסטר א'
יום ד', 10-12
דוא"ל: plotking@bgu.ac.il

כיצד "נולדות" הגדרות דיאגנוסטיות וחברתיות חדשות ומסומנת חריגות מהנורמה? מהי משמעותן של קטגוריות אלה במרחב החינוכי? כיצד הן מעצבות את סיפורי החיים של הנושאים אותן וקרוביהם? הקורס המוצע מבקש להתמודד עם השאלות האלה על ידי בחינת גורמים תרבותיים, היסטוריים ופוליטיים אשר השפיעו על הופעתן של קטגוריות שונות, כגון, הפרעת קשב וריכוז, לקויי למידה, אנורקסיה, הומוסקסואליות, טרנסג'נדר. בהתבסס על ניתוח ראיונות עומק עם האנשים המוגדרים באמצעות קטגוריות שונות, נחקור את השפעתן של ההגדרות על זהותם של האנשים ונבחן את הקשרים בין החוויה האישית, השיחים המקצועיים (פסיכולוגיפסיכיאטרי), תפיסות והנחות תרבותיות אודות העצמי, נורמה ופתולוגיה, רווחה נפשית, רוע, זהות מינית, יופי.

הדרישות והרכב הציון בקורס

1. נוכחות, קריאה שוטפת של חומרי הקורס והשתתפות פעילה – 10%
2. בתום סמסטר א' הגשת עבודה העוסקת באחד ממקרי הבוחן הנלמדים בקורס – 20%
3. ביצוע ראיונות עומק נרטיביים עם האנשים המוגדרים באמצעות הקטגוריות הנלמדות, ניתוח הראיונות לאור הכתיבה התיאורטי - 30%
4. כתיבת עבודה מסכמת - 40%.

ייעשו התאמות ויינתנו השלמות לסטודנטים. יות שלא יוכלו להשתתף באופן סדיר בקורס בשל המצב הביטחוני.

רשימה ביבליוגרפית לפי נושאי הקורס:

סמסטר א'

הקטגוריזציה של אנשים ומדיקליזציה של הנפש

Conrad, P. (2007) Medicalization: Context, Characteristics, and Changes in *The Medicalization of Society: On Transformation of Human Conditions into Treatable Disorders*. pp. 3-23. Baltimore: The Johns Hopkins University Press

האם זה אמיתי?

Hacking, J. (1995). Is It real? in *Rewriting the Soul: Multiple Personality and the Science of Memory*, pp.8-21, Princeton University Press.

הולדתן של הקטגוריות: מבט היסטורי

Conrad, P. & Schneider, W. (Eds.) (1985). Medical Model of Madness: The Emergence of Mental Illness. In *Deviance and Medicalization: From Badness to Sickness*. Pp. 38-72. Philadelphia: Temple University press.

קטגוריות, מעמד חברתי ותרבויות פוליטיות:

Eyal, G., Hart, B., Onculer, E., Oren, N, and N. Rossi, (Eds), (2010). The Puzzle of Variation in Autism Rates. In *The Autism Matrix: The Social Origins of the Autism Epidemic*. (pp. 41-75), Cambridge: Polity Press.

Katchergin, O. (2012). Between Negative Stigma (Cultural Deprivation) and Positive Stigma (Learning Disability): The Historical Development of Two Special Education Tracks. *Culture, Medicine & Psychiatry*. (36): 879-711

נרטיבים מקצועיים בהקשרים פוליטיים: המקרה של טראומה

הרמן, ג'. (1994). *טראומה והחלמה*. עם עובד

Kirmayer, L (1996) *Landscapes of Memory: Trauma, Narrative, and Dissociation. Tense past: cultural essays in trauma and memory*. Antze & Lambek (Eds), Routledge, New York

ברונר, ז'. (2003). הלם אנגלי: תאונות רכבת, מומחים רפואיים ודיני נזיקין בבריטניה של שלהי המאה ה-19. מתוך *טכנולוגיות של צדק: משפט, מדע וחברה* (בעריכת שי לביא), עמ' 89-122. הוצאת רמות.

מדיקליזציה ורה-מדיקליזציה: הומוסקסואליות כמקרה בוחן

Conrad, P. & Schneider, J. (1992). Homosexuality: From Sin to Sickness to Life-style in *Deviance and Medicalization: From Badness to Sickness*, pp. 172-214. Temple University Press.

Conrad, P. (2007). Continuity: Homosexuality and the Potential for Remedicalization in *The Medicalization of Society: On Transformation of Human Conditions into Treatable Disorders*. pp. 97-117. Baltimore: The Johns Hopkins University Press

* Conrad, P. & Markens, S. (2001). Constructing the 'gay gene' in the news: optimism and skepticism in the US and British press. *Health*, 5 (3): 373-400

ידע מקצוע ונרטיבים תרבותיים: אנורקסיה במרחב הישראלי

על נורמאליות ומעבר לה: הגדרות, זהויות וסטיגמה

גולדיון, סיגל (2002). אנורקסיה בישראל או "אנורקסיה ישראלית"? כמה הערות על "תסמונת תלוית תרבות" בהקשר גלוקלי. *סוציולוגיה ישראלית*, ד(1), עמ' 105-141.

Brumberg, J. Joan. From Psychiatric Syndrome to "Communicable" disease: The case of Anorexia Nervosa, pp. 134-154

*Brumberg, J. Joan (2001). *Fasting Girls: The Emergence of Anorexia Nervosa as a Modern Disease*. Harvard University Press.

לקויות למידה כתופעה חברתית

קצירגין, עי. (2014). "מישויות קליניות לתופעה חברתית: הזמנה לניתוח השיח של לקויות למידה בישראל. *סוציולוגיה ישראלית* (2):

*Katchergin, O. (2016). The DSM and learning difficulties: formulating a genealogy of the learning-disabled subject. *History of Psychiatry*. 27(2) 190–

התרחבות הקטגוריה הפרעת קשב וריכוז: הקשרים וגורמים

Conrad, P. (2007) Expansion: From Hyperactive Children to Adult ADHD. In *The Medicalization of Society: On Transformation of Human Conditions into Treatable Disorders*. pp. 46-70. Baltimore: The Johns Hopkins University Press

אנשים עם מוגבלויות: מודלים של אחרות חברתית בהתפתחות היסטורית

מור, ש, זיו, נ., קנטר אץ, איכנגרין, א, מזרחי, נ. (2016). *למודי מוגבלות מקראה*. ירושלים: מכון ון ליר.

פרקי מבוא: "לימודי מוגבלויות בעברית – שדה אקדמי בהתהוות, עמ' 11-57

טום שייקספיר "המודל החברתי של מוגבלות", עמ' 91-102

מייקל אוליבר "מתוך פוליטיקה של ההנכיה: גישה סוציולוגית", עמ' 57-82

טרנסג'נדר: הופעת הקטגוריה

Pearce, R. , D. L. Steinberg, Moon, I., (2018). Introduction: The emergence of 'trans'. *Sexualities*

Shapiro, J. (1991) Transsexualism: Reflections on the persistence of gender and the mutability of sex.

סמסטר ב'

להיות מוגדרות מחוץ לגבולות הנורמה: סטיגמה, חווייה וזהות

טום שייקספיר "המודל החברתי של מוגבלות", מתוך מור, ש, זיו, נ., קנטר אץ, איכנגרין, א, מזרחי, נ. (2016). *למודי מוגבלות מקראה*. ירושלים: מכון ון ליר. עמ' 91-102

Watson, N. (2002). Well, I Know this is Going to Sound Very Strange to You, but I Don't See Myself as a Disabled Person. *Identity and disability*, 17(5): 509-527.

סטיגמה, חוויה וזהות

גופמן, א. (1983). סטיגמה. הוצאת רשפים.

*Carpenter-Song, Elizabeth (2009) Children's Sense of Self in Relation to Clinical Processes: Portraits of Pharmaceutical Transformation. *Ethos* 37(3): 257–281.

ספקטור-מרזל, ג. (2008) הסיפור של זהות או הזהות של הסיפור. שבילי המחקר, 15 : 18-26

סטיגמה והורות

Francis, A. (2012). Stigma in an era of medicalisation and anxious parenting: how proximity and culpability shape middle-class parents' experiences of disgrace. *Sociology of Health & Illness*, 34, 927–942

Malacrida, C. (2013) Mothers talk about the early years. In *Cold Comfort: Mothers, Professionals, and Attention Deficit (Hyperactivity) Disorder*. University of Toronto Press.

*Malacrida, C. (2013) Resistance, risk and the Chimera of Choice. In *Cold Comfort. Mothers, Professionals, and Attention Deficit (Hyperactivity) Disorder*. University of Toronto Press.

הפרעה נפשית וקריירה מוסרית

Aneshensel, C. S (2013). Mental illness as a Career: Sociological Perspectives. In *Handbook of the Sociology and Social Research*. C.S. Aneshensel et al. (eds.), pp. 603-620.

Fleischmann, A. (2005). The hero's story and autism: Grounded theory study of websites for parents of children with autism. *Autism* 9 (3): 299-316

ראיון נרטיבי

ספקטור-מרזל, 2012. הסיפור אינו כל הסיפור : תעודת זהות הנרטיבית. *מגמות*, מח (2) : 150-227

ספקטור מרזל. מנגנוני ברירה בטענה של זהות סיפורת : מודל פרשנות נרטיבים.

ניתוח ראיונות – מקרי בוחן

Gooldin, S. (2008). Being anorexic. *Medical anthropology quarterly*, 22(3), 274-296.

Holt, M. & Griffin, C. (2003). Being gay, Being straight and being yourself: Local and global reflections on identity, authenticity and the lesbian and gay scene. *European Journal of Cultural Studies*, 6 (3): 404-425.

Fleischmann, A. (2005). The hero's story and autism: Grounded theory study of websites for parents of children with autism. *Autism* 9 (3): 299-316

Meadow, T. (2011). 'Deep down where the music plays': How parents account for childhood gender variance. *Sexualities*, 14(6), 725–747.
<https://doi.org/10.1177/1363460711420463>

Heidi M. Levitt & Maria R. Ippolito, (2014). Being Transgender: The Experience of Transgender Identity Development. *Journal of Homosexuality* (61)

Hallerod, S.L. H at al. (2015) Experienced consequences of being diagnosed with ADHD as an adult – a qualitative study. *BMC Psychiatry*

Tal, L., Goodman, Y.C. "For Me, 'Normality' is Not Normal": Rethinking Medical and Cultural Ideals of Midlife ADHD Diagnosis. *Cult Med Psychiatry* (2023).